

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 34 «ПРОПЕДЕВТИКА ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ»

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Психологія»

Спеціальність – С4 «Психологія»

Галузь знань Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Освітня кваліфікація: Бакалавр з психології

Затверджено на засіданні кафедри соціальної психології

Протокол №1 від “26” серпня 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Пропедевтика психічних розладів
Викладач	Юрценюк Ольга Сидорівна
Контактний телефон	(03722)-4-07-04
E-mail викладача	yurtsenyuk.olga@bsmu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Освітня програма	Психологія
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна присвячена вивченню основ клінічної психіатрії, починаючи з її історії, предмету та сучасних принципів організації психіатричної допомоги. Основна увага зосереджена на загальній психопатології - вивченні окремих симптомів та ознак психічних розладів. Дисципліна формує уявлення про зв'язок між психологією, психіатрією та психотерапією, ознайомленню з розладами психіки та психіатричним діагнозом, вивченню можливостей психодіагностичної та психокорекційної роботи. Змістове наповнення курсу охоплює:

Діагностичні основи: розмежування норми та патології, критерії психічного здоров'я, оволодіння технікою клінічного інтерв'ю та навичками опису психічного статусу пацієнта.

Семіотика розладів: детальне вивчення порушень за сферами психічної діяльності (сприйняття, мислення, пам'ять, інтелект, емоційно-вольова сфера та свідомість).

Синдромологія: аналіз закономірностей об'єднання симптомів у невротичні, психотичні та органічні синдроми.

Терапія та етика: ознайомлення з базами психофармакології та психотерапії, а також глибокий розгляд правових аспектів, медичної деонтології та проблеми стигматизації у психіатрії.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою курсу є сформувати у студентів професійне клінічне мислення, навчити виявляти психопатологічну симптоматику та етично комунікувати з пацієнтами.

Цілі курсу:

1. Оволодіння методологією обстеження: навчити студентів проводити клінічне інтерв'ю, збирати анамнез та кваліфіковано описувати психічний статус пацієнта, розмежовуючи норму та патологію.

2. Вивчення загальної психопатології: сформувані глибокі знання про симптоми розладів усіх сфер психіки (сприйняття, мислення, емоцій, волі, пам'яті та свідомості).

3. Формування синдромологічного мислення: розвинути навички виявлення та аналізу основних психопатологічних синдромів (невротичних, психотичних, органічних).

4. Ознайомлення з принципами лікування: надати базові уявлення про сучасні методи психофармакотерапії та психотерапії психічних розладів.

5. Засвоєння етико-правових основ: сформувані гуманне ставлення до пацієнтів, навички подолання стигматизації та знання правових норм надання психіатричної допомоги.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, мислити концептуально, системно, саногенно.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання).

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

Програмні результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПР 19. Забезпечувати оптимальні психологічні умови розвитку особистості.

ПР21. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття		Загальна кількість годин стаціонар / заочне	
лекції		12 / 4	
практичні		18 / 6	
самостійна робота		60 / 80	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
7	С4 Психологія	4	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин стаціонар / заочне		
	лекції	практичні	самостійна робота
Тема 1. Вступ до психіатрії та пропедевтики: предмет, методи, історія, організація психіатричної допомоги. Етичні та правові аспекти психіатрії. Критерії психічного здоров'я.	2 / 2	2 /	5 / 6
Тема 2. Методи психіатричного обстеження.		2 /	5 / 7
Тема 3. Збір психіатричного анамнезу та первинне інтерв'ю. Оцінка психічного статусу: структура обстеження	2 /	2 /	10 / 12
Тема 4. Порушення когнітивної сфери. Порушення свідомості та орієнтування: делірій, сутінкові стани	2 / 2		5 / 7

Тема 5. Дослідження пам'яті та когнітивних функцій. Оцінка свідомості та гострих психічних станів.		2 / 2	5 / 7
Тема 6. Порушення емоційної сфери: афективні розлади, тривога, депресія.	2 /	2 / 2	5 / 7
Тема 7. Порушення волі та потягів: імпульсивність, аддиктивна поведінка.	2 /	2 /	5 / 7
Тема 8. Основи психофармакотерапії та психотерапії.		2 /	5 / 7
Тема 9. Виявлення аддиктивної поведінки та розладів потягів. Синдромологічний аналіз клінічних випадків.		2 / 2	5 / 7
Тема 10. Основи психопатологічних синдромів: невротичні, психотичні, органічні.	2 /	2 /	10 / 13
Разом годин за семестр	12 / 4	18 / 6	60 / 80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни

З урахуванням «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

Вид контролю: екзамен.

Розподіл балів за видами робіт (максимальна кількість - 100 балів):

Оцінювання курсу відбувається за 100-бальною шкалою, де 50 балів студент отримує протягом семестру, виконуючи різні завдання, а ще 50 балів - за семестровий екзамен.

Протягом семестру студент отримує 50 балів:

Вимоги до письмових робіт	<ol style="list-style-type: none">1) виступи на практичних заняттях - 20 балів;2) контрольна робота (тест) на d-learn - 10 балів;3) виконання індивідуальних завдань на d-learn - 10 балів;4) тематичне тестування на d-learn - 10 балів. <p>Виконання письмових завдань, поданих до планів практичних занять, є обов'язковим складником підготовки до заняття і оцінюються додатково. Здобувачі ВО виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua</p>
---------------------------	--

Практичні заняття	У межах запланованих семінарських занять є обов'язковими дві усні відповіді, які оцінюються як «незадовільно», «задовільно», «добре», «відмінно в 100-бальній системі.
Умови допуску до підсумкового контролю	Обов'язкова присутність на заняттях. Активність упродовж семестру, відвідування або відпрацювання усіх практичних занять протягом двох тижнів з моменту пропуску заняття або отримання незадовільної оцінки на занятті. Оцінки за поточне тестування, відповіді на семінарських та практичних заняття виконання контрольної роботи та завдань на самостійне опрацювання.
Підсумковий контроль	Екзамен Форма здачі (комбінована - усне опитування і у формі тестування за 100 б. шкалою

7. Політика навчальної дисципліни

Політика дисципліни ґрунтується на засадах гуманізму, демократизму, національної самосвідомості та міжнаціональної толерантності, й передбачає імплементацію базових принципів студентоцентрованого підходу до навчання в освітню діяльність студентів.

Пріоритетними напрямками організації освітнього процесу є: формування світогляду майбутніх фахівців (відкрита комунікація, обмін думками тощо), розвиток креативності, створення оптимальних умов для їх самореалізації, інтеграція неформальної психотерапевтичної освіти в формальну, широке застосування інформаційних технологій, впровадження дистанційної форми навчання, діджиталізація освіти та реалізація принципів STEM-освіти.

Студентам рекомендується взаємодіяти із викладачем (лектором) упродовж заняття, реагувати на викладений матеріал, формулювати проблемні запитання, виокремлювати незрозумілий контент, надавати зворотній зв'язок.

Письмові роботи. Виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvania-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>,

«Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» [02-07.45:2025 Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу](https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvania-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf), та індивідуальним графіком, відповідно до [02-07.44 2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-ime-ni-vasylii-stefanyka.pdf](https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvania-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf).

Академічна доброчесність. У <https://surl.li/jckfrb> встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно. За дотриманням членами університетської спільноти морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає Комісія з питань етики та академічної доброчесності при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано [02-07.45:2025 Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу](#).

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує Положення [02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf](#).

Рекомендовані освітні платформи: Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra.

Індивідуальний графік навчання становить форму організації навчання здобувача вищої освіти, при якій частина дисциплін навчального плану вивчається ним самостійно, у тому числі з використанням технологій і засобів дистанційного навчання. Положення:

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylii-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Нормативно-правова база та стандарти

1. Закон України «Про психіатричну допомогу»: прийнятий 22.02.2000 р. № 1489-III (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text>
2. Міжнародна класифікація хвороб 11-го перегляду (МКХ-11). Розділ 06: Психічні розлади, розлади поведінки та нейропсихічного розвитку / Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: <https://moz.gov.ua/uk/vsesvitnja-organizacija-ohoroni-zdorov%27%D0%B5%D0%B0%D0%B8%D0%B9%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf> (українська версія впроваджується МОЗ України).
3. Етичний кодекс психолога / Прийнятий на I Установчому з'їзді Товариства психологів України 20.12.1990. URL: <https://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf>

2. Основна література (Підручники та посібники)

4. Римша С. В., Раціборинська-Полякова Н. В. Пропедевтика психіатрії з основами загальної психології, патопсихології та психопатології: підручник. — Львів: Магнолія 2006, 2025. — 520 с..
5. Скрипніков А. М., Животовська Л. В., Боднар Л. А., Сонник Г. Т. Психіатрія та наркологія: навч.-метод. посіб. — 2-ге вид. — Київ: ВСВ «Медицина», 2021. — 224 с..
6. Кожина Г. М., Марута Н. О., Юр'єва Л. М. та ін. Психіатрія та наркологія в загальній медичній практиці: навч. посіб. — Київ: ВСВ «Медицина», 2020 (перевидання 2021). — 380 с..
7. Напреєнко О. К., Влох І. Й., Голубков О. З. та ін. Психіатрія та наркологія: підручник / за ред. проф. О. К. Напреєнка. — 3-тє вид., випр. і допов. — Київ: ВСВ «Медицина», 2017. — 536 с.
8. Чабан О. С., Хаустова О. О. Психосоматична медицина: підручник. — Київ: Медкнига, 2022. — 360 с.
9. Огоренко В. В., Шорніков А. В. Клінічна психологія: навчальний посібник. — Дніпро: ДЗ «ДМА», 2018. — 186 с.
10. Гавенко В. Л., Бітенський В. С. Пропедевтика психіатрії: навч. посібник. — Харків: Регіон-інформ, 2003.

3. Додаткова література (Монографії та переклади)

11. Садок Б. Дж., Седок В. А., Руїс П. Керівництво Каплана та Седока з клінічної психіатрії / пер. з англ. (Kaplan & Sadock's Synopsis of Psychiatry). — (Використовується англ. видання 12th Edition, 2021 або адаптовані переклади окремих розділів).
12. Юр'єва Л. М. Шизофренія та розлади шизофренічного спектру: монографія. — Київ: Видавничий дім «Медкнига», 2020.
13. Сталь С. М. Основи психофармакології (Stahl's Essential Psychopharmacology). — Cambridge University Press (доступні переклади окремих розділів для навчальних цілей), 2020 (5-те видання).
14. Abramowitz J. S. Concepts and Controversies in Obsessive-Compulsive Disorder. — Springer, 2019.
15. МакВільямс Н. Психоаналітична діагностика. Розуміння структури особистості в клінічному процесі. — Львів: Видавництво УКУ, 2019 (перевидання).
16. Коморбідність психічних розладів та неврологічної патології : монографія / В. М. Пашковський, О. С. Юрценюк та ін.. — Чернівці, 2025. — 413 с.
17. Іванова Н. М., Юрценюк О. С. Клініко-психопатологічні особливості пацієнтів з ПТСР та коморбідними психічними розладами // Клінічна та експериментальна патологія. — 2025. — Т. 3.
18. Кожина Г. М., Маркова М. В. Діагностика та терапія посттравматичного стресового розладу: методичні рекомендації. — Харків, 2022.
19. Yurtsenyuk O., Skrypachenko T., Lytvynenko L., Prokofieva O. Mental Health л the Individual in the Conditions л Martial Law/ BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 14(1) (2023), 220-230

Викладач Юрценюк Ольга Сидорівна
доктор медичних наук,
професор кафедри нервових хвороб,
психіатрії та медичної психології БДМА